

İsrail'in Filistinli Liderlere Yönelik Suikast Politikasının Filistin Direnişine Etkileri

Damla TAŞDEMİR KADERLİ
Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
damlakaderli@uludag.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3551-8227

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.1601697

Geliş Tarihi: 15.12.2024

Revize Tarihi: 15.02.2025

Kabul Tarihi: 26.02.2025

Atf Bilgisi

Taşdemir Kaderli, D. (2025). İsrail'in Filistinli liderlere yönelik suikast politikasının Filistin direnişine etkileri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(Özel Sayı), 457-476.

ÖZ

İsrail makamlarının açıklamalarına göre, Orta Doğu bölgesindeki diğer ülkeler İsrail'e yönelik olarak saldırgan emeller içindedir. Bu nedenle İsrail, kuruluşunu ilan ettiği 1948 yılından bu yana, düşman ve rakiplerine karşı caydırıcılık oluşturmak amacıyla, güvenlik politikasının bir parçası olarak suikast politikası uygulamaktadır. İsrail'in suikast politikasının başlıca hedefi Filistinli direniş gruplarının liderleri olmuştur. Hamas, Kassam Tugayları, Filistin Kurtuluş Örgütü, İslami Cihad ve el-Fetih gibi yapıların üst düzey liderleri, İsrail'in suikastlarına maruz kalmışlardır. Bu makalede, İsrail tarafından Filistin direnişinin lider ve sembol isimlerine yönelik olarak düzenlenen suikastların, Filistin direnişini zayıflatan veya güçlendiren etkisinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmayı yapmaya yönlendiren sebep; İsrail'in kuruluşundan bu yana resmî bir devlet politikası olarak uyguladığı suikast yönteminin güncel bir aşaması olarak 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan "Aksa Tufanı" operasyonunun ardından yeniden yükselişe geçmesi ve bu konuda Türkçe literatürdeki bilgi eksikliğinin giderilmesine katkı sunmaktır. İsrail'in suikast politikasının geçmişten günümüze süregelen özelliği ve çalışmanın kapsamının sınırlı olması nedeniyle, İsmail Haniye suikastına kadar olan süreç incelenmiştir. Çalışmada verilerin toplanması ve analizinin yapılabilmesi için doküman taraması yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; Filistin topraklarında İsrail'in yayılmacılığına ve işgallerine karşı mücadele eden direniş yapılarının liderlerine düzenlenen suikastlar aracılığıyla, bu isimlerin direniş üzerindeki etkilerinin ve nüfuzlarının yok edilmesi, destekçilerinin ise motivasyonlarının ve inançlarının zayıflaması arzulanmıştır. Ancak deneyimlere, uzmanların görüşlerine ve resmî makamlar tarafından yapılan araştırmalara göre; suikastların kısa vadede örgütlenme, savaşı temini, emir-komuta zinciri üzerinde olumsuz etkileri bulunmakla birlikte, her suikasttan sonra öldürülen liderin yerine gelen liderlerin direnişi yeniden daha güçlü şekilde canlandırabildikleri görülmektedir. Dolayısıyla, suikastların uzun vadede Filistin direnişi üzerinde stratejik bir fayda sağlamadığı ve caydırıcı bir etkisi olmadığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Filistin, İsrail, suikast politikası, direniş.

The Effects of Israel's Assassination Policy on Palestinian Leaders on the Palestinian Resistance

ABSTRACT

According to the statements of Israeli authorities, other countries in the Middle East region have aggressive intentions towards Israel. For this reason, Israel has been implementing an assassination policy in order to create deterrence against its enemies and rivals since 1948, when it declared its establishment. The main target of Israel's assassination policy has been the leaders of Palestinian resistance groups. In this article, it is aimed to analyze the effect of the assassinations carried out by Israel on weakening or strengthening the Palestinian resistance. The reason for this analysis; the assassination method, which is implemented as Israel's official state policy, is on the rise again after the "Aqsa Flood" operation that started on October 7, 2023 and to eliminating the lack of information on this subject in the Turkish literature. Due to the ongoing nature of Israel's assassination policy from past to present and the limited scope of the article, the process until the assassination of Ismail Haniye is examined. In the article, document review method was used to collect and analyze data. According to the findings; through the assassinations of the leaders of the resistance groups that oppose Israel's expansionism and occupation in the Palestinian territories, it is desired to destroy the influence of the leaders on the resistance and to weaken the motivations and beliefs of their supporters. However, according to experiences, experts' opinions and research conducted by official authorities; Although assassinations have negative effects on organization, recruitment of fighters, and the chain of command in the short term, it is seen that the leaders who replace the killed leader after each assassination can revive the resistance more strongly. Therefore, it is understood that the assassinations do not provide any strategic benefit on the Palestinian resistance and do not have a deterrent effect in the long term.

Keywords: Palestine, Israel, assassination policy, resistance.

Giriş

Kuruluşundan bu yana savaş ve çatışma içerisinde olan İsrail'in daimî tehdit algısı nedeniyle, güvenlik anlayışının temel başlıklarından biri olan savunma politikası; saldırı gücü, caydırıcılık ve erken uyarı mekanizmalarından oluşmaktadır. İsrail'in düşman ve rakiplerine karşı caydırıcılık oluşturması beklenen faaliyetlerinden biri ise hedefli suikastlardır. Hedefli suikast operasyonları yasal ve etik boyutlarıyla tartışılmakla birlikte, tarih boyunca pek çok devlet tarafından siyasi, askerî, güvenlik gibi amaçlarla uygulanmış ve caydırıcılık stratejisinin bir parçası olmuştur.

İsrail'in Filistin topraklarını işgaline karşı başlayan ilk ayaklanmalardan itibaren, Filistin direnişinin lider ve sembol isimlerinin pek çok kez İsrail'in suikastlarına maruz kaldıkları görülmüştür. Bilhassa İsrail'in ulusal istihbarat teşkilatı olan MOSSAD tarafından, Filistin direnişinin siyasi, askerî ve ideolojik liderlerine yönelik olarak Filistin içinde veya sınır dışı operasyonlarla farklı ülkelerde uluslararası hukuku yok sayarak bir dizi suikast düzenlenmiştir. MOSSAD tarafından sınır dışı operasyonlarla gerçekleştirilen suikastların çoğu İsrail tarafından resmî olarak üstlenilmemiştir, ancak soruşturma bulguları failin İsrail olduğunu pek çok kez doğrulamıştır. Filistin-İsrail çatışmalarının güncel boyutunu oluşturan 7 Ekim 2023 tarihli Aksa Tufanı'nın başlamasından bu yana ise İsrail'in suikast operasyonlarının, Filistin direniş örgütlerinin lider ve sembol isimlerinin yanı sıra, direnişi destekleyen Lübnan Hizbullahı'nın ve İran'ın askerî liderlerini içerecek şekilde genişlediği görülmektedir.

Bu çalışmada İsrail'in Filistinli liderlere yönelik suikastlarının bir vaka örneğini oluşturması, İsrail'in 1948 yılında kuruluşundan itibaren Siyonist güdülerle sistematik şekilde bu operasyonları uygulamasından kaynaklanmaktadır. Bu doğrultuda makalenin amacı; İsrail'in Filistin direnişinin liderlerine ve sembol isimlerine yönelik olarak gerçekleştirdiği suikast eylemlerinin, kişilerin öldürülmesi noktasında nihayete ulaşmasından ziyade, liderlerin ortadan kaldırılmasının Filistin direnişini zayıflatan veya daha fazla güçlendiren etkisinin analiz edilmesidir. Söz konusu suikastların özellikle 7 Ekim 2023 sonrasında hız kazanarak süregelen bir hâl alması ve Türkçe haber kaynaklarında sıkça yer alan suikast politikasının Türkçe akademik literatürde yeterince incelenmemiş olması bu çalışmanın yapılmasına yönelten başlıca sebepler olmuştur. Çalışmanın kapsamının sınırlı olması nedeniyle makalede, en fazla ses getiren operasyonlardan biri olan İsmail Haniye suikastına kadar olan süreç ele alınmıştır. Analizin yapılabilmesi için makalede cevap aranan problem cümleleri aşağıdaki gibi formüle edilmiştir:

1. Suikast kavramı nedir?
2. İsrail'in güvenlik politikasında suikast geleneğinin yeri nedir?
3. 1948'den bugüne kadar İsrail tarafından Filistin direnişinin hangi liderlerine ve sembol isimlerine, hangi yöntemlerle suikast düzenlenmiştir?
4. Filistin'in direniş kültürünün temelleri nasıl oluşmuştur?
5. Filistin direnişinin lider isimlerinin İsrail'in suikastları ile ortadan kaldırılmaları, Filistin direnişini zayıflatmak veya güçlendirmek bağlamında hangi yönde sonuç göstermiştir?

Yöntem

Çalışmada verilerin toplanması ve analizinin yapılabilmesi için doküman taraması yöntemi kullanılmıştır. İncelenen konu hakkında Türkçe ve İngilizce literatür taranarak, ilgili makaleler, kitaplar ve internet kaynaklarından faydalanılmıştır.

Çalışma kapsamı ve yöntemi itibarıyla etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Bulgular

“Suikast” Kavramı

Suikast kavramı; genellikle önemli bir kişinin öldürülmesi amacıyla düzenlenen eylemleri ifade etmektedir. 1907 tarihli Lahey Sözleşmesi'nin “*düşman ulus veya orduya mensup kişilerin haince öldürülmesi veya yaralanması*”nı yasaklayan 23(b) maddesi nedeniyle suikast eylemi hukuk dışı ve ahlaki açıdan yanlış kabul edilmektedir. Bununla birlikte “öldürme” ve “suikast” eylemleri arasında ahlaki ve kavramsal açıdan boşuk bulunmaktadır. “Öldürme” eylemin kendisini tanımlayan ve yargılama içermeyen bir kavramı ifade ederken, “suikast” ise eylemin haince ve kasıtlı olarak gerçekleştirilmesi nedeniyle ahlaki olmayan bir değerlendirmeyi ima etmektedir (Kasher ve Yadlin, 2005, s. 41). Zira Arapça kelime kökeni itibarıyla da “sui-kast”, “kötü, fena, hain – kasıt, amaç, gaye” anlamlarına gelmektedir (etimolojiturkce.com). Dolayısıyla suikast politikası hukuki ve ahlaki yönleri nedeniyle terörle mücadelenin en tartışmalı yöntemlerinden biridir (Zausman A. ve Zausman N., 2005, s. 2).

Suikast yöntemi; tehdit oluşturan düşmanlara karşı siyasi, askerî veya ekonomik etki elde etmek istenirken, hükümetlerin rolünün kamuoyu tarafından açıkça anlaşılmasının arzu edilmediği örtülü operasyonlardan biridir. Hedefli suikast operasyonlarının devletler açısından bazı avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Devletler gerçekleştirdikleri suikastları resmî olarak üstlenmeseler de bu operasyonlar ile düşman ve rakiplere karşı caydırıcılık oluşturabilmektedirler. Devletin veya örgütün üst düzey bir liderine yönelik olarak gerçekleştirilen suikast neticesinde kitlesinin aktivitesinde zayıflama meydana gelebilir, hatta kimi zaman örgütün tamamen ortadan kalkması söz konusu olabilir. Suikastların aynı zamanda bir psikolojik savaş olduğu düşünülürse, liderin öldürülmesi durumunda, üst düzey bir lideri koruyamamaktan kaynaklanan itibar zedeleyici etki görülebilir. Suikast sonrasında örgütte veya sempatanlarında korku ve endişe nedeniyle direnç ve motivasyon kırıcı bir tesir ortaya çıkabilir. Hedefli suikast yöntemi; inkar edilebilirlik ve caydırıcılık özelliklerinin yanı sıra, sıcak çatışmalar kadar maliyetli ve tahrip edici olmaması nedeniyle hükümetler tarafından tercih edilebilmektedir. Suikast eyleminin ardından ortaya çıkabilecek dezavantajlar ise söz konusu yöntemin tartışılmasının sebeplerindedir. Suikastın ters etki yaparak karşı eylemleri arttırması olasılığı yöntemle ilişkin en önemli itirazlardan biridir. Suikast ile ortadan kaldırılan liderin yerine daha etkili bir ismin geçmesi hâlinde kitlesi daha fazla aktive olabilir, misilleme arzusu ile daha şiddetli karşı ataklar gerçekleşebilir ve bumerang etkisi yaparak daha fazla tehdit ve saldırıya sebep olabilir (Hubar, 2022, ss. 37-38, 42). Suikast eylemi gerçekleştirilirken sivil ve masumların zarar görmesi ihtimali de politikaya yönelik önemli itirazlardandır (Zausman A. ve Zausman N., 2005, s. 2).

Tarih boyunca, önemli liderlere yönelik olarak hedefli suikast eylemleri gerçekleştirilmiştir. Suikastler çoğu zaman; hedeflenen kişiye keskin nişancılar tarafından uzak veya yakın mesafeden ateş edilmesi, hedefin aracına uzaktan kumanda ile aktive olan patlayıcı yerleştirilmesi, aracına veya bulunduğu konuma savaş helikopteri ile ateş edilmesi (PCHR, 2001), çağrı cihazlarına patlayıcı yerleştirilmesi, ilaç enjekte etme veya beslenme yoluyla zehirleme gibi yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Son yıllarda silahlı insansız hava araçları (SİHA) ile düzenlenen suikastler de gündeme gelmektedir.

İsrail'in Suikast Politikası

İsrail bağımsızlığını ilan ettiği 1948 yılından bu yana, ülke içinden ve dışından gelen tehditler ve saldırılar ile karşılaşmaktadır. İsrail'in bölgeye yönelik güvenlik politikalarını belirleyen faktörler ağırlıklı olarak Filistinliler ve Arap ülkeleri ile yaşadığı anlaşmazlıklardan kaynaklanmaktadır. İsraili yetkililere göre, ülkelerine yönelik saldırgan emellerin hâkim olduğu Orta Doğu bölgesinde, İsrail'in güvenliğini güvence altına almanın en önemli yollarından biri savunma kapasitesini geliştirmektir. İsrail'in savunma politikasının bir parçası olduğunu iddia ettiği yöntemlerden biri hedefli suikastlardır (Efegil, 2013, s. 55). Yıllar içinde artan terörizm tehdidi, yeni bir intifada endişesi, uluslararası ortamda İsrail'in suçlu, işgalci ve terör devleti olduğu yönünde yürütülen propaganda faaliyetleri, İran, Suriye, Hizbullah, Hamas, İslami Cihad ve bazı Şii milis grupların açık düşmanlıkları gibi etkenlerin İsrail'i;

tehditleri bertaraf etmek ve caydırmak maksadıyla hedefli suikast operasyonları düzenlemeye yönelttiği ifade edilmektedir (Hubar, 2022, ss. 35-36). Zira eski bir MOSSAD yetkilisinin ifadesiyle “*Münihten itibaren politika, insanları yalnızca geçmişte yaptıkları için değil, gelecekte yapabilecekleri için ortadan kaldırmaktır*” (Katz, 2010).

İsrail'den başka hiçbir ülkenin suikastları bir devlet politikası olarak sıklıkla uyguladığını açıkça ilan etmediği söylenebilir. İsrail'in suikast politikasının, Filistin'e Yahudi göçüne karşı çıkan İngiliz politikacı Walter Guinness'e 1944 yılında Yahudi terörist grup Lehi tarafından düzenlenen suikast ile başladığı öne sürülmüştür (Nabhan, 2018). 1948 yılında İsrail devletinin kurulmasının ardından suikastlar resmî bir devlet politikası hâline gelmiştir (Lendman, 2008). 1965'te Filistinlilerin silahlı mücadelesinin başlamasının ardından Filistinli önemli isimlere düzenlenen suikastlar; 1990'lı yılların ortalarında Oslo Barış Süreci'nden sonra düzenlenen ve özellikle Hamas mensuplarının hedef alındığı suikastlar; 2000'deki İkinci İntifada esnasında direnişçileri ve sivilleri hedef alan suikast dalgaları İsrail'in suikast politikasının üç önemli aşamasını oluşturmuştur (Mousa, 2024). İsrail'in Filistinli liderleri suikast hedefi olarak belirlerken, suikast eylemi esnasında hedefin yakınlarında bulunan sivillerin de dolaylı hedefler olacağını önemsemediğini de belirtmek gerekir.

Son yıllarda özellikle İsrail sağının, suikast politikası da dâhil olmak üzere Filistinlilere yönelik önlemlerin artırılması yönünde hükümete baskı yaptığı iddia edilmiştir. İsrail medyasına yansıyan haberlere göre (Bachner, 2023); Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben Gvir ve diğer aşırı milliyetçi bakanlar, Savunma Bakanı Yoav Galant'ı yumuşak bir politika izlediği yönünde eleştirmişlerdir. Ben Gvir ile Galant arasında ulusal güvenlik toplantısında yaşanan tartışmaya dair bazı görüntüler de medyaya yansımıştır. Ben Gvir ve diğer aşırı milliyetçi bakanlar, Filistinli direniş hareketlerinin liderlerine yönelik suikastlar düzenlenmesi, Batı Şeria'da kontrol noktalarının artırılması, Filistinli işçilerin giriş izinlerini iptal etme, Filistin köylerini kapatma, İsrail hapishanelerindeki Filistinli mahkumların koşullarını daha da sıkılaştırma çağrısında bulunmuşlardır. Ancak İsrail güvenlik teşkilatının, 2002'de Batı Şeria'da Savunma Kalkanı Operasyonu'na benzer büyük bir operasyonun başlatılmasına karşı olduğu iddia edilmiştir (Independent, 2023). İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ise İsrail'e saldırmak için gönderilen silahlı gruplara karşılık verileceğini ve onları gönderen sorumluların hedef alınacağını açıkça ilan etmiştir (Independent, 2023).

8 Kasım 2016 tarihinde yapılan ABD Başkanlık seçimini kazanan ve 20 Ocak 2017'de düzenlenen törende Başkanlık yemini ederek ABD'nin 45. Başkanı olan Donald Trump ile başlayan yeni dönem, İsrail-Filistin çatışmasında gerilimin tırmanabileceği yönündeki kaygıları arttırmıştır. Zira Trump'ın öne çıkan seçim vaatlerinden biri, ABD'nin Tel Aviv'deki Büyükelçiliğini Kudüs'e taşımak olmuştur. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki; “*1980 Tarihli İsrail Temel Yasası*”nı esas alan “*Kudüs Büyükelçilik Yasası*” ABD Kongresi tarafından 1995 yılında kabul edilmiş ancak 1999 yılının Haziran ayından itibaren altı aylık periyodlarla askıya alınmıştır. ABD Başkanı Trump ise iktidara gelmesinden kısa bir süre sonra seçim vaadini yerine getirerek 6 Aralık 2017'de “*Kudüs Büyükelçilik Yasası*”nı onaylamış ve İsrail'in Tel Aviv şehrinde bulunan ABD Büyükelçiliği'nin Kudüs'e taşınması sürecini başlatmıştır (Dilek, 2018, ss. 99-100; Karaköse, 2018, s. 160). Bu gelişme İsrail'in güvenlik politikası kapsamında gerçekleştirdiği uygulamaları ve suikast politikası için cesaretlendirici bir dönüm noktası olmuştur.

İsrail'in en fazla suikast uyguladığı yapılardan biri Hamas Hareketi'dir. Hamas içinde siyasi esneklik bakımından farklı derecelerdeki isimlerin İsrail tarafından hedef alınmış olması, suikastların siyasi hedeflerin gerçekleştirilmesi için baskı kurmaktan daha çok, Hamas liderlerinin tasfiyesi ve hareketin zayıflatılarak boyun eğdirilmesi amacıyla gerçekleştirildiğini düşündürmektedir. İsrail-Filistin sorununun çözümüne yönelik olarak Filistinli liderlerin siyasi çabalarını ortadan kaldırmaya, böylece siyasi bir çözüm olasılığını da yok etmeye çalıştığı iddia edilen İsrail'in, Hamas'ın siyasi niteliğini ortadan kaldırarak silahlı direniş kanadını ön plana çıkarmayı arzuladığı öne sürülmektedir (Atawna, 2024). Zira Hamas'a yapılan radikal terör örgütü nitelendirmesi ile Hareket'e ve Filistin halkına yönelik saldırılarını meşrulaştırıcı bir zemin oluşturmaya çalıştığı söylenebilir.

ABD merkezli Wall Street Journal'ın 2023 yılının sonlarında aktardığı haberlere göre; İsrail istihbaratının Gazze'den binlerce savaşçının sınır dışı edilmesinin ve başta Arap devletlerinde olmak üzere dünya çapında yıllarca etkisinin sürmesinin arzulandığı bir operasyona hazırlandıkları, Hamas liderlerine uluslararası çapta suikast eylemlerinin planlandığı öne sürülmüştür (Nissenbaum, 2023). İsrail başbakanı Binyamin Netanyahu'nun da Kasım 2023'te MOSSAD'a Türkiye, Lübnan ve Katar'da yaşayan Hamas liderlerine karşı nerede olurlarsa olsunlar harekete geçmeleri yönünde talimat verdiği ortaya çıkmıştır (Berda, 2023). İsrail'in yurt içi gizli servisi olan Şin Bet'in başkanı Ronen Bar, yıllar sürse bile İsrail'in Türkiye, Lübnan ve Katar'daki Hamas liderlerini hedef alacağını açıklamıştır (Vohra, 2024). İsrail sınırları dışında düzenlenecek suikastlar; uluslararası hukukun ihlali, suikastların gerçekleştiği ülkelerden gelebilecek olası tepkiler ve Hamas'ın elindeki İsraili rehinelere serbest bırakılması yönündeki müzakerelerin sekteye uğrayabileceği olasılığı nedeniyle eleştirilmiştir (Berda, 2023).

İsrail'in Filistinli Liderlere ve Önemli İsimlere Yönelik Suikastlar Zinciri

İsrail'in Filistinli liderlere yönelik suikastlarının 1970'li yıllardan itibaren sistematik hâle geldiği bilinmektedir. 1970-80 yılları arasında İsrail'in Filistinli liderlere yönelik olarak art arda düzenlediği suikastlar zincirine şahit olunmuştur. Filistinli meşhur bir edebiyatçı ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC)'nin liderlerinden olan Gassan Kenfani, İsrail'in suikast politikasının hedefi olan ilk isimlerden biridir. 8 Haziran 1972 tarihinde arabasına yerleştirilen patlayıcının infilak ettirilmesi sonucunda, Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta hayatını kaybetmiştir (Pedahzur, 2009, ss. 39-40). Bu suikasttan altı ay sonra, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) Fransa Temsilcisi Mahmud Hemşeri 8 Aralık 1972 tarihinde Fransa'da düzenlenen bombalı saldırıda öldürülmüştür. Çok kısa bir zaman sonra, 24 Ocak 1973'te Fetih Hareketi'nin Kıbrıs Temsilcisi Hüseyin El Beşir, Lefkoşa'da kaldığı otel odasına yerleştirilen bomba nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Fetih Hareketi ve FKÖ komutanlarından Muhammed Neccar, FKÖ Sözcüsü Kemal Nasır ve el-Fetih'in merkezî komite üyesi Kemal Advan 9 Nisan 1973'te MOSSAD'a bağlı bir birimin Beyrut'ta gerçekleştirdiği operasyonla öldürülmüşlerdir. El-Fetih'in önemli isimlerinden biri olan Hasan Selamet 22 Ocak 1979'da arabasına yerleştirilen bombanın patlatılması sonucunda Beyrut'ta hayatını kaybetmiştir. Fetih Hareketi'nin ikinci önemli ismi olarak bilinen Halil el-Vezir ise 16 Nisan 1988'de Tunus'ta evinde silah ile vurularak öldürülmüştür. FKÖ'ye bağlı emniyet birimi sorumlusu ve el-Fetih mensubu olan, aynı zamanda 1972 Münih Olimpiyatları'nda İsraili sporcuları kaçırmak ve öldürmekle suçlanan Atıf Besisu, 8 Haziran 1992 tarihinde Fransa'nın başkenti Paris'te öldürülmüş, Fetih Hareketi Besisu'nun ölümünden MOSSAD'ı sorumlu tutmuştur (Jewish Virtual Library; Luft, 2003; Firat, 2016).

1986 yılında arkadaşlarıyla birlikte İslami Cihad Hareketi'nin temellerini oluşturan Dr. Fethi Şikaki, Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cephe'yi kurmuştur. Şikaki tarafından İslami Cihad Hareketi'nin temellerinin atılması ve "cihad" vurgusunun öne çıkarılması, Filistin toplumundaki direnişin güçlendirilmesine katkı sunmuştur. Filistin İslami Cihad Hareketi'nin kurucusu ve ilk genel sekreteri olan Şikaki, 26 Ekim 1995 tarihinde Malta adasında bulunduğu sırada, MOSSAD tarafından gerçekleştirilen suikast ile öldürülmüştür (Jewish Virtual Library). Hamas liderlerinden olan ve "mühendis" lakabıyla anılan Yahya Ayaş, cep telefonuna yerleştirilen patlayıcının infilak ettirilmesi sonucunda 5 Ocak 1996 tarihinde Gazze'de hayatını kaybetmiştir. Hamas bu suikasttan İsrail'i sorumlu tutmuş, aynı yılın Şubat ve Mart aylarında İsrail kentlerinde düzenlediği dört intihar saldırısı ile misilleme yaparak 59 kişinin ölümüne yol açmıştır (BBC News, 2024a; Luft, 2003).

İsrail'in Filistinli liderlere yönelik olarak düzenlediği suikast girişimlerinden en fazla bilineni 25 Eylül 1997 tarihinde, Hamas'ın Siyasi Büro Şefi Halid Meşal'e düzenlenen ancak başarısız olan suikast operasyonudur. O sırada Ürdün'de bulunan Meşal'i hedef alan girişimin, İsrail Başbakanı Netanyahu'nun talimatıyla gerçekleştirildiği iddia edilmiştir. MOSSAD ajanları, sahte Kanada pasaportlarıyla Ürdün'e girmiş, 25 Eylül 1997'de başkent Amman'daki Vasfi Tell Caddesi'nde yürümekte olan Halid Meşal'e yaklaşarak şırınga ile zehirli bir madde enjekte etmişlerdir (Canlı, 2024). Ancak planın işleyişi bozulmuş, ajanlar fark edilmeleri üzerine kaçmaya çalışmışlardır. Bölgede bulunan Hamas üyeleri ve Ürdün polisi tarafından yakalanan ajanların üzerinden Kanada pasaportları çıkması nedeniyle Kanadalı diplomatlar ile görüşülmüş, ancak suikastçıların Kanada vatandaşı değil

MOSSAD ajanı oldukları anlaşılmıştır. Bu sırada zehirlenme nedeniyle Meşal tedavi altına alınmış, Ürdün Kralı Hüseyin, Netanyahu'ya ulaşarak panzehiri Ürdün'e teslim etmesini istemiştir. Kral Hüseyin, panzehirin gönderilmemesi hâlinde 1994'te yapılan barış anlaşmasının iptal edileceğini söylemiş ancak Netanyahu bunu kabul etmemiştir. Bunun üzerine Kral Hüseyin, yakalanan MOSSAD ajanlarının idam edileceği tehdidinde bulunmuş, dönemin ABD Başkanı Bill Clinton'ın da devreye girerek Netanyahu'yu anlaşmaya ikna etmesiyle İsrail hem panzehiri vermeyi hem de İsrail'de müebbet hapis cezasına çarptırılmış olan Hamas lideri Şeyh Ahmed Yasin de dâhil olmak üzere tutuklu bulunan 70 Hamas üyesini serbest bırakmayı kabul etmiştir. Şeyh Ahmed Yasin'in serbest bırakılması ve panzehirin gönderilmesi karşılığında, Ürdün MOSSAD ajanlarını İsrail'e iade etmiş, panzehirin etki etmesiyle Halid Meşal komadan çıkarak iyileşmiştir (Rabbani, 2008). Halid Meşal'e yönelik suikast girişimi, MOSSAD'ın en başarısız eylemlerinden biri olarak hafızalara kazınmıştır (Fırat, 2016). 45 yıl aradan sonra, Hamas'ın 25. kuruluş yıl dönümünde Filistin'e gelen Halid Meşal'in gelişi nedeniyle, secde ve şükür fotoğrafları dünya medyasına yansımıştır. Bunun yanı sıra, 2012 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Filistin'in "gözlemci devlet" statüsü elde etmesinin ardından, İsrail makamları tarafından Filistinlilere yönelik olarak siyasi, iktisadi ve askerî yaptırımların arttıracağı ilan edilmiştir. İsrail parlamentosunun ana muhalefet partisi olan Kadima'nın lideri Shaul Mofaz'ın, Halid Meşal'in Gazze'ye gelişinin, Meşal'e yönelik bir suikast için fırsat olabileceği söylemi dikkat çekmiştir (The Times, 2012).

İkinci İntifada'nın en şiddetli döneminde, Hamas'ın askerî kanadı İzzettin el-Kassam Tugayları'nın lideri Salah Şehade'nin hedef alındığı Temmuz 2002 tarihli saldırı, Gazze'nin Derrac mahallesine bir İsrail F-16'sından bir tonluk bomba atılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Saldırıda Salah Şehade ve ailesinin yanı sıra 15 kişi daha hayatını kaybetmiş, bütün yerleşim bloğu yerle bir olmuştur (Moussa, 2024). İzzeddin el-Kassam Tugayları'nın kurucu komutanlarından olan İzzeddin eş-Şeyh Halil, Suriye'nin başkenti Şam'da bulunduğu sırada, 26 Eylül 2004 tarihinde arabasına yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda hayatını kaybetmiştir. İsrail'in bazı televizyon kanallarında, İsrail güvenlik kaynaklarından alınan bilgilere dayanarak, suikast eyleminin İsrail tarafından gerçekleştirildiği belirtilmiştir (Fırat, 2016).

Filistin direniş hareketi Hamas'ın kurucusu ve manevi lideri olan Şeyh Ahmed Yasin, önce Hamas Hareketi'ni kurma suçlamasıyla 13 yıl hapis cezasına çarptırılarak 1983 yılında tutuklanmış, İsrail'in 22 Mart 2004 sabahı Gazze'de bir camiden çıkarken düzenlediği helikopterli füze saldırısı sonucunda hayatını kaybetmiştir. İsrail radyosunun haberine göre operasyonu yöneten ismin, dönemin İsrail başbakanı Ariel Şaron olduğu duyurulmuştur. Dönemin Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Kofi Annan, BM İnsan Hakları Konseyi, Arap ve Afrika Birlikleri, Şeyh Ahmed Yasin'e düzenlenen suikastı kınamışlardır (un.org, 2004a). Filistin'de ve bazı Müslüman ülkelerde kınamalara ve halk protestolarına sebep olan suikastın ardından İsrail-Filistin çatışmasında önemli bir tırmanışa şahit olunmuştur (BBC News, 2024a).

Şeyh Ahmed Yasin'in İsrail tarafından düzenlenen suikast ile öldürülmesinin ardından, birinci İntifada'nın kilit isimlerinden ve Hamas liderlerinden biri olan Dr. Abdulaziz Rantisi, Hamas hareketinin yeni siyasi lideri ve sözcüsü görevine getirilmiştir. Daha önce İsrail tarafından 1992 ve 2003 yıllarında düzenlenen suikast girişimlerinden kurtulan Rantisi, Şeyh Ahmed Yasin'in öldürülmesinden çok kısa bir süre sonra, 17 Nisan 2004 tarihinde Gazze'de, İsrail hava kuvvetlerinin düzenlediği saldırıda, helikopterden aracına füze atılması sonucunda hayatını kaybetmiştir. Şeyh Ahmet Yasin ve Abdulaziz Rantisi'nin peş peşe öldürülmelerinin ardından Hamas liderliği ve Rantisi'nin halefinin kimliği gizli tutulmuştur (BBC News, 2024a). Söz konusu suikastların ardından BM Güvenlik Konseyi'nin Filistin sorunu da dâhil olmak üzere Orta Doğu'daki durumu değerlendirmek üzere toplandıkları oturumda söz alan dönemin BM Filistin Gözlemcisi Nasser al Kıdwa, Şeyh Ahmet Yasin'in öldürülmesinin ardından ABD'nin vetosu nedeniyle suikastın kınanmamasının, Rantisi'nin de çok kısa bir süre sonra öldürülmesinde cesaretlendirici etki ettiğini, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasını sağlayacak bir üst otoritenin bulunmamasının İsrail'in hukukun üstünde bir aktör gibi davranmaya devam etmesine sebep olduğunu ifade etmiştir. Oturumda yapılan konuşmalarda Arap ülkeleri, Cezayir, İran, Çin, Rusya, Romanya, Brezilya, İspanya, Hindistan, Pakistan, Malezya, Endonezya, Japonya gibi ülkelerin temsilcileri de İsrail'in vatandaşlarını koruma hakkına sahip olmakla

birlikte, suikastların uluslararası hukukun ve Dördüncü Cenevre Sözleşmesi'nin açık bir ihlali olduğu, meşru müdafaa ilkesinin hiçbir yorumunun suikast eylemlerini haklı gösteremeyeceği, İsrail'in uluslararası hukuka uygun hareket etmesi gerektiği, aksi hâlde suikastların ardından edilen intikam çağrılarının şiddeti arttırarak sürdüreceği yönündeki öngörülerini sunmuşlardır. Bu ifadelere ek olarak Küba temsilcisinin, İsrail'in gelecekteki muhtemel suikast hedefinin Arafat olacağına dair ifadesi dikkat çekicidir. Norveç temsilcisi ise, İsrail'in suikast eylemlerinin yalnızca uluslararası hukuku ihlal etmekle kalmayıp, aynı zamanda şiddete karşı şiddet döngüsüyle saldırgan eylemlerin sürmesine sebep olduğunu vurgulamıştır (un.org, 2004b).

Hamas'ın askerî kanadının iki numaralı ismi ve Hamas'ın bombalama uzmanı olarak bilinen Adnan el-Gul, Gazze'de 21 Ekim 2004 tarihinde düzenlenen İsrail hava saldırısında öldürülmüştür. Adnan el-Gul, İsrail kasabalarına sık sık atılan "Kassam" roketlerini yapan kişi olarak biliniyordu. Bir din adamı olan ve Hamas'ın en sert siyasi liderlerinden biri olarak kabul edilen Nizar Rayan ise 1 Ocak 2009'da Cebaliye mülteci kampına yapılan bombalı saldırıda öldürülmüştür. Rayan'ın, İsrail içinde intihar saldırıları düzenlenmesi çağrısında bulunduğu bilinmektedir. Rayan suikastından iki hafta sonra 15 Ocak 2009 tarihinde, Hamas'ın İçişleri Bakanı Said Seyyam da Gazze Şeridi'nde düzenlenen bir İsrail hava saldırısında öldürülmüştür (BBC News, 2024a).

Kasam Tugaylarının önemli komutanlarından biri olan Mahmud el-Mebhuh, "Birinci İntifada" esnasında iki İsraili askerî kaçırap öldürmekle ve İran'dan Filistin'deki direnişçilere silah taşımakla suçlanmış (Canlı, 2024), İsraili yetkililer tarafından yakalanmamak için ülkeyi terk ederek önce Mısır'a, ardından Suriye'ye yerleşmiştir. İsrail'in dış istihbarat servisi olan MOSSAD'ın izleme listesine alınan el-Mebhuh, Hamas'ın siyasi bürosuna katılmıştır. Daha önce İsrail istihbarat servislerinin suikast girişimlerinden kurtulan el-Mebhuh için, 2002-2011 yılları arasında MOSSAD direktörlüğü yapan Meir Dagan yeniden suikast emri vermiştir. Eski bir asker olan Dagan'ın, doğrudan savaşlara ve askerî yöntemlere başvurmak yerine, düşman ve rakiplere karşı istihbarat faaliyetlerine, gizli metotlara, suikastlar gibi örtülü operasyonlara öncelik veren bir yöntemi benimsediği bilinmektedir (Hubar, 2022, ss. 39-40). İsrail'in suikast politikasının hedeflerinden biri olan Mahmud el-Mebhuh 19 Ocak 2010 tarihinde Dubai'de bulunduğu sırada bir otelde ölü olarak bulunmuştur. El-Mebhuh'un hayatını kaybetmesi başlangıçta doğal ölüm olarak nitelendirilmiş, Hamas yetkililerinin şüpheleri üzerine yapılan detaylı incelemede ölüm sebebinin suikast olduğu ortaya çıkmıştır. İncelemeye göre, el-Mebhuh'un Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)'ne seyahat edeceği istihbaratını alan MOSSAD görevlileri, aynı gün sahte Fransa, Almanya, Birleşik Krallık, Avustralya ve İrlanda pasaportları ile dikkat çekmemek için farklı ülkelerden Dubai'ye gelmişlerdir. El-Mebhuh'un kalacağı odaya kendisinden önce giren ajanlar, el-Mebhuh odaya geldiği anda, herhangi bir iz bırakmayan özel bir cihaz kullanarak güçlü bir anestetik ilaç enjekte etmişler, ilacın nefes almak için kullanılan kasların çalışmasını durdurucu etkisi sayesinde el-Mebhuh'un ölmesine sebep olmuşlardır. El-Mebhuh'a suikast düzenlemek için Dubai'nin ideal bir yer olduğu düşünülmüştür. Zira el-Mebhuh'un İran, Suriye ve Çin gibi ülkelerdeki seyahatleri esnasında bir suikast planlanmasının, bu ülkelerdeki güçlü gizli servisler nedeniyle MOSSAD timlerine sorun çıkarabileceği düşünülmüştür. BAE istihbaratının bu ülkelere nispeten görece daha zayıf görülmesi ve Dubai'de çok fazla yabancı turist, yatırımcı ve iş insanı bulunmasına dayanarak MOSSAD'ın kendisini daha kolay gizleyebileceği öngörüsü nedeniyle suikastın Dubai'de gerçekleştirilmesi tercih edilmiştir. Nitekim MOSSAD, el-Mebhuh'un ölümünün doğal nedenlerden kaynaklandığı izlenimini sağlayabilmiş, Dubai polisi ve yetkilileri tarafından da beyne giden yüksek kan basıncı sebebiyle doğal ölüm olarak nitelendirilmiştir. Bu esnada MOSSAD'ın suikast timleri BAE'yi sessizce terk edebilmiştir (Hubar, 2022, s. 40).

İsrail başlangıçta suikastın sorumluluğunu üstlenmemiş ancak aynı zamanda iddiaları yalanlamamıştır. Zira İsrail'in önemli bir suikastın mütesebbibi olarak nitelendirilmesinin sağladığı caydırıcılıktan faydalandığı düşünülmektedir. Bu doğrultuda İsraili bir savunma yetkilisinin "...yapmasak bile bizim yaptığımızı düşünmelerine izin verin..." şeklindeki ifadeleri dikkate değerdir (Katz, 2010). İlerleyen süreçte dönemin MOSSAD başkanı Meir Dagan, 2013 yılında bir kitap mülakatı esnasında, el-Mebhuh'u MOSSAD'ın öldürdüğünü itiraf etmiştir. El-Mebhuh suikastı sonrasında Hamas'ın eylemlerinin bir müddet duraksaması bazı güvenlik uzmanları tarafından İsrail'in taktik başarısı olarak değerlendirilmiştir (Hubar, 2022, s. 41). El-Mebhuh'un öldürülmesinden 5 yıl sonra İsrail

Kanal2 Televizyonu'nda yayınlanan bir filmde, el-Mebhuh'un İsrail tarafından arananlar listesinin ilk sıralarında yer aldığı ve MOSSAD tarafından pek çok kez suikast girişiminde bulunduğu anlatılmıştır. 19 Ocak 2010 tarihinde ölümüne sebep olan suikastın nasıl gerçekleştirildiğine de filmde yer verilerek MOSSAD bağlantısına işaret edilmiştir (Fırat, 2016).

El-Mebhuh suikastının ardından BAE'nin güvenilirliğini zedeleyen MOSSAD'a tepki gösterilmiş ve BAE'li yetkililer tarafından suikasta ilişkin kamera kayıtları yayınlanmıştır. Sahte pasaportları kullanılan Fransa, Almanya, Birleşik Krallık, Avustralya ve İrlanda ile İsrail arasında diplomatik kriz çıkmış, bu devletlerde bulunan İsrail Büyükelçileri uyarılmış, bazı İsraili diplomatlar uluslararası hukuk prensipleri doğrultusunda *persona non grata (istenmeyen kişi)* ilan edilmişlerdir. Bu ülkelerde bulunan MOSSAD temsilcilerine derhâl ülkeyi terk etmeleri ikazında bulunulmuş, birkaç yıl boyunca MOSSAD'ın yeni temsilci atmasına izin verilmemiştir (Hubar, 2022, s. 41). BAE ile İsrail arasında oluşan diplomatik hasarı onarmak ise yıllar sürmüştür. Bu devletler ile İsrail arasında önemli diplomatik krizlere sebep olan stratejik hataya rağmen, İsrail kamuoyunda el-Mebhuh suikastı memnuniyetle karşılanmış ve taktik, başarı olarak değerlendirilmiştir (Hubar, 2022, s. 38).

Kassam Tugayları'nın komutanlarından biri ve Muhammed Deyf'in sağ kolu olan Ahmed Cabiri de 2012 yılında İsrail suikastı ile öldürülen Filistinli liderlerden biridir (Moussa, 2024). Filistin İslami direniş hareketi Hamas, insansız hava aracı (İHA) uzmanı olan Tunus uyruklu Muhammed Zevvari'nin, 15 Aralık 2016 tarihinde Tunus'un Safaks kentinde evinin önünde kimliği belirsiz kişiler tarafından öldürülmesinden İsrail'i sorumlu tutmuştur. Hamas, mühendis ve pilot olan Zevvari'nin suikasta uğramasından önceki son on yılda İzzeddin el-Kassam Tugayları bünyesinde "direniş" için çalıştığını açıklamıştır (BBC News, 2016).

Filistin İslami Cihad Hareketi'nin askerî lideri Teysir el-Cabiri, 5 Ağustos 2022 tarihinde Gazze'de evine düzenlenen hava saldırısında hayatını kaybetmiştir. Bu saldırının ardından Gazze Şeridi'nde 66 saat süren karşılıklı çatışmalar yaşanmıştır. Hamas'ın Siyasi Büro Başkan Yardımcısı ve Kassam Tugayları'nın kurucularından olan Salih Aruri ise, Lübnan'ın başkenti Beyrut'un güney banliyölerinden olan ve "Hizbullah'ın kalesi" olarak bilinen Dahiyede 2 Ocak 2024 tarihinde İsrail'in İHA ile düzenlediği suikast sonucunda öldürülmüştür. Lübnan medyası ve resmî makamları suikastın İsrail tarafından düzenlendiğini duyurmuştur. İsraili yetkililer saldırıyı üstlenen veya reddeden açıklamalar yapmaktan kaçınmışlardır ancak suikastın ardından MOSSAD'a yönelik övgü dolu ifadeleri dikkat çekmiştir. Başbakan Netanyahu'nun ise Aruri suikastına ilişkin yorum yapmaması için kabine üyelerini uyardığı iddia edilmiştir. Lübnan Hizbullahı ise Aruri suikastının karşılıksız kalmayacağı yönünde tehditlerde bulunmuştur (Canlı, 2024).

Hamas'ın silahlı kanadı olan İzzeddin el-Kassam Tugayları tarafından 7 Ekim 2023 tarihinde başlatılan "Aksa Tufanı" hareketinin başlamasının ve İsrail güvenlik kurumlarının bu operasyona dair istihbarat başarısızlığının ardından (Parsons, 2024), İsraili makamlar suikast politikasını yeniden ve etkili şekilde uygulamaya koymuşlardır. Bu tarihten itibaren Filistin direnişinin siyasi ve askerî liderlerine yönelik olarak İsrail tarafından düzenlenen suikastlar arasında en fazla ilgi çeken operasyonlardan biri İsmail Haniye suikastı olmuştur. Mart 2006'da Filistin Başbakanı olarak atanan, 2007'de görevden alınan ancak tekrar göreve dönerek 2014 yılına kadar Filistin Başbakanı olarak görev yapan İsmail Haniye, Mayıs 2017'den öldürüldüğü Temmuz 2024 tarihine kadar Hamas'ın Siyasi Büro liderliği görevini yürütmüştür. 2018 yılında ABD tarafından teröristler listesine eklenen Haniye (state.gov), aynı yıl Gazze'den ayrılarak Katar'da yaşamaya başlamıştır (Counter Extremism Project).

7 Ekim'de başlayan "Aksa Tufanı" sonrasında, İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu MOSSAD'a, Hamas liderlerine karşı nerede olursa olsun operasyon düzenleme talimatı verdiğini açıklamıştır (The Times of Israel, 2023). Haniye'nin, 7 Ekim'de başlayan harekattan sonra, başta İran'da olmak üzere Hamas'ın diğer ülkelerdeki diplomatik misyonlarını sık sık ziyaret ettiği bilinmektedir. 10 Nisan 2024'te İsrail'in Gazze'de düzenlediği hava saldırısında Haniye'nin üç oğlu hayatını kaybetmiştir. İran'ın yeni Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan'ın yemin törenine katılmak için Tahran'da bulunan Haniye ise, kaldığı konutun güdümlü füzeyle vurulması suretiyle düzenlenen saldırı sonucunda hayatını kaybetmiştir. Suikastın ardından İran dini lideri Ayetullah Ali Hamaney, İran Cumhurbaşkanı Mesud

Pezeşkiyan ve İran Parlamentosu Başkanı Muhammed Bakır Kalibaf gibi üst düzey yetkili isimler; İsrail'in bu suikast nedeniyle bedel ödeyeceğini ve suikastın İran topraklarında gerçekleşmesi nedeniyle ülkelerinin itibarını koruyacaklarını vurgulayan intikam yeminleri etmişlerdir. Türkiye, Katar, Rusya ve Çin makamları Haniye'nin öldürülmesini kınayan ve bu suikastın bölgedeki gerilimi ve istikrarsızlığı daha da tırmandıracağını öngören açıklamalar yapmışlardır (BBC News, 2024b). Türkiye yetkili makamları, İsrail'in bilhassa kalıcı bir çözüm arayışında olan siyasi liderleri hedef aldığı suikastlarını, barış fırsatını ortadan kaldırma ve bölgeyi daha fazla kaosa sürüklenme hamleleri olarak yorumlamışlardır (iletisim.gov.tr).

İsrail makamları ise Haniye suikastına ilişkin direkt olarak bir açıklama yapmamışlardır. Suikastın detaylarına, İran dışından veya içinden, havadan veya karadan gönderilen bir füze aracılığıyla gerçekleştirildiğine dair ikna edici açıklamaların yapılamamış olması çeşitli kuşkulara ve iddialara yol açmıştır. İran tarafı karadan tüm güvenlik tedbirlerinin alındığı, saldırının havadan gerçekleştiği algısında ısrarcı olarak İran'ın hangi güvenlik zafiyetinden faydalandığını gizlemeye çalışmıştır. İsrail ise operasyon güvenliği prensibi sebebiyle saldırının detaylarını gizli tutmayı tercih etmiştir. Suikastın detaylarına dair gizliliğin, bir yönüyle psikolojik harp anlamı taşıdığını söylemek de mümkündür (Dingil, 2024).

Tablo 1

İsrail'in Suikastleri Sonucu Hayatını Kaybeden Filistinli Liderlerin Sayısı

	Hamis, Kassam Tugayları	FKÖ, PFLP¹ DFLP²	El-Fetih, Tanzim, Kuvvet 17	Filistin İslami Cihad	El-Aksa Şehitleri Tugayı	Halk Direniş Komiteleri
1948-1993	-	115	-	-	-	-
1993-2000	1	-	-	1	-	-
2000-2024	120	8	17	48	17	19

Yukarıdaki tablo Filistin direnişinin lider ve sembol isimlerine yönelik olarak İsrail tarafından düzenlenen ve hedefin ölümüyle sonuçlanan suikast eylemlerinin güncel bilgilerinin yer aldığı Yahudi Sanal Kütüphanesi'nden (Jewish Virtual Library) yararlanılarak hazırlanmıştır. Tablonun tarih aralığı, makalenin kapsamında olduğu gibi, İsrail devletinin kuruluşundan İsmail Haniye suikastine kadar olan süreç ile sınırlandırmıştır. İsrail'in suikast politikasının İsrail'in kuruluşu ile 1993 tarihli Oslo Barış Süreci arası dönem, Oslo süreci ile 2000'de başlayan İkinci İntifada arası dönem, 2000 yılından günümüze uzanan dönem olarak üç dalga hâlinde değerlendirilmesi nedeniyle tablo üç aşamadan oluşturulmuştur. Aynı çatı altında bulunan, yıllar içinde değerinin bünyesine dâhil olan veya isim değiştiren yapılar aynı sütunda gösterilmiştir.

İsrail İşgaline Karşı Filistin'in Direniş Geleneğinin Temelleri

Filistin'e ilk Yahudi göçünün Mayıs 1880'de başladığı bilinmektedir. Bu tarihten itibaren Yahudilerin Osmanlı hâkimiyetindeki Filistin topraklarına yoğun biçimde göç etmeye yöneldikleri görülmüştür. Osmanlı hükümeti Yahudi göçmenlerin kanunlara riayet etmeleri ve Filistin'in dışındaki alanlara yerleşmeleri kaydıyla göçe müsaade etmiştir ancak Yahudi göçmenler kanunlara uymamış ve Osmanlı'nın izin verdiği yerlerin dışına yerleşmeye çalışmışlardır. Söz konusu dönemde yerleşmiş olan Yahudiler yerlerinden edilmemiş ancak bundan sonra Yahudilerin Filistin'e göç etmeleri Osmanlı hükümeti tarafından yasaklanmıştır. Filistin topraklarına yerleşmiş olan Yahudilerin kalıcı olmak için toprak satın almaya başlamaları üzerine Osmanlı hükümeti Yahudilerin Filistin'de toprak satın almalarını önlemek amacıyla yeni düzenlemeler yapmıştır. Ancak mirî araziler üzerinde uygulanabilen düzenleme, özel mülkiyette bulunan topraklar için geçerli olmamıştır. Filistin'in %20'sini oluşturan özel mülkiyetteki toprakların bir kısmının II. Abdülhamit'in şahsi serveti ile satın alınması suretiyle Yahudilerin bu bölgeye yerleşmesi önlenmek istenmiştir. Filistin'i ziyaret etmek için orada bulunan ziyaretçilerin de kendilerine tanınan süreye uymayarak geri dönmedikleri tespit edilmiştir. Avusturya

¹ Popular Front for the Liberation of Palestine – Filistin Halk Kurtuluş Cephesi

² Democratic Front for the Liberation of Palestine – Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi

ve Rusya tarafından gönderilen Yahudiler Filistin'de kalmaları konusunda desteklenmişlerdir. İngiltere, Rusya ve Fransa, göçmenlerin Filistin'e yerleşmeleri için politik girişimlerde bulunmuşlardır. Osmanlı hükümetinin Yahudileri Filistin'de iskândan menetmesine rağmen, bazı mahalli hükümet memurlarının ve yerel idarecilerin görevlerinin gereğini yerine getirmedikleri görülmüştür. Filistin'e yerleşen Yahudilerin teşkilatlanmaya ve silahlanmaya başladıklarının tespit edilmesi ise bölgenin yerel halkı için tehlikenin başladığını göstermiştir (Aslan, 2011, ss. 57-63). Kudüs henüz Osmanlı himayesinde iken, 1897 yılında Kudüs müftüsü Muhammed Tahir Hüseyin öncülüğünde Siyonistlere karşı ilk direniş hareketinin başladığı öne sürülmektedir (Ayhan, 2009, s. 18). I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisi, Osmanlı'nın çekildiği bölgelere İngiliz ve Fransız güçlerinin yerleşmesi, Filistinlilerin bağımsızlık beklentisinin aksine Filistin'de İngiliz hâkimiyetinin başlaması, 1920 tarihli San Remo Konferansı'nda gündeme gelen Filistin'in İngiliz mandası olması kararının 1924 yılında Milletler Cemiyeti (MC) tarafından onaylanması (Örücü, 2018, s. 224), Siyonist bir Yahudi olan Herbert Samuel'in Filistin Yüksek Komiseri olarak görevlendirilmesi, Yahudilerin 1917 tarihli Balfour Deklarasyonu ile kendilerine "vadedilmiş" Filistin topraklarına göç hareketlerini hızlandırmaları gibi etkenler neticesinde Filistinli Müslümanlar geniş çaplı direniş hareketlerine başlamışlardır.

Filistin'deki ve diğer Müslüman ülkelerdeki İslami motivasyonlu yapıların önemli bir kısmı, 1928 yılında Mısır'da kurulan ve Hasan el Benna ile Seyyid Kutub'un dinî ve siyasi ideolojisi üzerinde temellenen "Müslüman Kardeşler" hareketinden etkilenmişlerdir. Bu anlayış, bir İslam devletinin kurulabilmesi ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için silahlı ve askerî bir mücadeleden önce İslam ilkeleri çerçevesinde toplumsal dönüşümün sağlanması fikrine dayanmıştır. Hasan el-Benna'nın kardeşi Abdurrahman el-Benna'nın 1935 yılında Filistin'e gitmesi ve Müslüman Kardeşler'in 1947'de Filistin'de ilk şubesinin açılmasıyla Müslüman Kardeşler'in Filistin'deki etkisi belirginleşmeye başlamıştır (Roy, 2014, s. 20).

Arap-Yahudi gerginliğinin tırmanması neticesinde iki toplum arasında ilk silahlı çatışmalar 1920 yılında başlamıştır. İngiltere tarafından "Büyük Müftü" ünvanıyla atanan ve önceleri İngiltere ile işbirliği hâlinde olan Hacı Emin el-Hüseyin, daha sonra Filistin'deki İslami direniş hareketin öncü ismi olmuştur. Hüseyin'in diplomatik mücadelesinin yanı sıra, 1920-1930 yılları arasında Şeyh İzzeddin el-Kassam gibi dinî liderlerin önderliğinde ilk askerî, silahlı direniş hareketleri oluşmaya başlamıştır. Filistin'de bir İslam devletinin kurulması amacıyla Şeyh İzzeddin el-Kassam'ın desteğiyle 1929 yılında geniş çaplı gösteriler düzenlenmiştir. 1931'de ise yine Şeyh İzzeddin el-Kassam'ın öncülüğünde Nablus'ta düzenlenen bir kongrede, Filistin topraklarının silahlı mücadele ile kurtarılması kararı alınmıştır. Şeyh Kassam'ın yaklaşımı toplumsal destek bulmuş, Filistin topraklarında İngiliz ve Yahudi politikalarına karşı etkili bir muhalefet oluşmuştur. Kassam'ın İngiliz güçleri tarafından 1935'te öldürülmesinin ardından kurulan Filistinli direniş yapıları Kassam'ın yaklaşımını koruyamamıştır. Özellikle 1950'li yıllardan itibaren Filistinli örgütlerin direnişinin Arap milliyetçiliği temelinde yükseldiği görülmüştür. 1964 yılında FKÖ'nün kurulması ve birçok Filistinli grubun, Filistin'in bağımsızlığının ancak askerî direniş ile mümkün olabileceği inancını benimsemeleriyle birlikte, Filistinli direniş gruplarının örgütlenme kabiliyetleri ve yetkinlikleri artmaya başlamıştır. Bu dönemde Filistin meselesini uluslararası alana taşımak ve Filistinli direniş örgütlerini bir çatı altında birleştirmek amacıyla Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Mısır'ın Devlet Başkanı Cemal Abdülnasır'ın desteğiyle kurulmuştur. 1967 yılına kadar Nasır'ın etkisi altında faaliyet gösteren FKÖ, askerî alanda etkisiz kalmış, siyasi mücadeleye ağırlık vermiştir. 1964'te FKÖ'nün kurulmasından kısa bir süre önce, Yaser Arafat'ın liderliğindeki el-Fetih Örgütü'nün de Filistin topraklarının korunması için tek yöntem olarak askerî direniş benimsediği bilinmektedir. 1967 Savaşı'ndan sonra, FKÖ'nün liderliğine Yaser Arafat'ın gelmesiyle, örgütün siyasi-politik yönü geri planda kalmaya, askerî direniş yönü ön plana çıkmaya başlamıştır (Ayhan, 2009, ss. 102-104). Bununla birlikte 1967 tarihli Altı Gün Savaşları'nda Arap devletlerine karşı İsrail'in büyük bir zafer kazanması neticesinde, Filistinli direnişçiler topraklarını müdafaa edebilmek için Arap milliyetçiliğinin çözüm olamayacağı anlayışı ve tecrübesi ile yeniden İslami hareket ve "cihad" anlayışına yönelmişlerdir.

1967 Savaşı'nın ardından Müslüman Kardeşler hareketi içerisinde düşünce farklılıklarından kaynaklanan ayrılıklar baş göstermiştir (Roy, 2014, ss. 19-33). 1979 yılında İran'da Ayetullah Humeyni liderliğinde İslam Devrimi'nin gerçekleşmesi ve Humeyni'nin en fazla önem verdiği konulardan birinin

Filistin’de Siyonistler ile mücadelenin formülünün İslam’da olduğunu vurgulaması, Arap milliyetçiliği, sosyalizm, liberalizm gibi akımlardan umduklarını bulamayan gençler tarafından kabul görmüştür. Bu düşünce değişikliği 1981 yılında Dr. Fethi Şikaki liderliğinde İslami Cihad hareketinin kurulmasında etkili olmuştur. Direniş yöntemi olarak İslam dininin esaslarına bağlılıkları nedeniyle el-Fetih’ten ayrılan bazı gruplar da İslami Cihad Hareketi’ne katılmışlardır (Çinkaya, 2024, ss. 170-173). İslami Cihad’ın Filistin topraklarını korumak ve Siyonizm ile mücadele etmek için benimsediği metot barış görüşmeleri değil “cihad” anlayışı olmuştur (ecfr.eu).

Filistin direnişinin öne çıkan yapılarından bir diğeri ise, Yaser Arafat ve arkadaşları tarafından 1958 yılında kurulduğu ileri sürülen, seküler milliyetçi el-Fetih Örgütü’dür. Kuruluş bildirgesinde, tüm Filistinlilerin din ve etnik ayrım gözetmeksizin eşit olacağı, bağımsız ve demokratik bir devlet kurma amacı ifade edilmiştir. Arafat’ın, zamanın koşullarına göre Filistin direnişine yön verdiği söylenebilir. Zira Soğuk Savaş yıllarında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve Arap devletleri ile iyi ilişkiler içinde olacak şekilde nasyonal sosyalist propaganda yürütürken, 1980’lerin ikinci yarısından sonra ve İntifada’nın başlamasının ardından, “cihat” ve “şehitlik” kavramları sıklıkla kullanılmıştır (Ayhan, 2009, ss. 104-106).

Filistinli direnişçilerin o güne kadar görülen en geniş çaplı mücadeleleri, Filistin İslami Direniş Hareketi’nin öncülüğünde 8 Aralık 1987 tarihinde başlatılan İntifada hareketi olmuştur. Başta Filistinli gençler olmak üzere Filistin halkının büyük çoğunluğunda, Arap milliyetçiliği, nasyonalizm, sosyalizm, liberalizm gibi akımların Filistin-İsrail sorunu için bir çözüm sunamayacağı anlayışı yükselişe geçmiştir. Tek çözümün İslam dinine sıkı sıkıya tutunarak onun öğretileri doğrultusunda ilerlemek olduğu inancı benimsenmiştir.

İntifada hareketinin başlamasından kısa bir süre sonra ise Gazze’de Şeyh Ahmet Yasin’in öncülüğünde Hamas (Harakat al-Muqawama al-İslamiya) kurulmuştur. Hamas, Filistin’deki Siyonistlerle mücadele ederek Filistin topraklarını yeniden özgürlüğüne ve bağımsızlığına kavuşturmayı amaçlayan ve bu yolda İslam dininin ilkelerini referans alan en önemli halk hareketlerinden biridir. Siyasi, ekonomik, kültürel, toplumsal ve askerî işlevleri bünyesinde barındıran Hamas (ICG, 2003, ss. 7-9), askerî birliklerini 1991 yılında “İzzeddin el-Kassam Tugayları” adıyla tek çatı altında birleştirmiştir. Hamas’ın askerî kanadı, Filistin topraklarının ve halkının tamamen kurtuluşunun tek yolu olarak “cihad” yolunu benimsemiştir. Filistin’in Siyonistlerden arındırılmasının ardından ise Filistin’de bir İslam hükümeti oluşturulmasını idealize etmiştir (Bartal, 2016, ss. 56-66).

İsrail’e karşı mücadele eden direniş hareketlerinden bir diğeri de Yaser Arafat’ın el-Fetih grubuna bağlı olarak oluşturulan El-Aksa Şehitleri Tugayı’dır. Filistinli seküler milislerden oluşan tugay, 2000 yılında İkinci İntifada’nın (El Aksa İntifadası) başladığı süreçte ortaya çıkmıştır. Direniş motivasyonu İslam’ın esaslarına değil, Filistin milliyetçiliğine dayanmıştır (Fletcher, 2005). 1995’te Tanzim gibi Filistinli direniş yapılarının kurulmasında da el-Fetih’in desteğinin olduğu bilinmektedir. Soğuk Savaş’ın bitişinin ardından Filistin direnişinde İslamlaşma eğilimi yükselişe geçmiş, el-Fetih de bu akımdan etkilenmiş ancak büyük oranda süreci pragmatist bir şekilde yürütmüştür. Hamas ve İslami Cihad örgütleri ise Filistin direnişini İslami temeller üzerinde yürütmüşlerdir (Ayhan, 2009, ss. 107-108). Yahudilerin Simchat Torah bayramı ve Yom Kippur Savaşı’nın yıl dönümünde, Hamas’ın silahlı kanadı İzzeddin el-Kassam Tugayları’nın 7 Ekim 2023 tarihinde İsrail’e karşı başlattıkları “Aksa Tufanı” operasyonu, İsrail-Filistin arasındaki çatışmaların ve Filistin silahlı direnişinin yeni bir aşamasını oluşturmuştur. Aksa Tufanı operasyonu bir anlamda, İsrail’in efsanevi bir güce ve yenilmez bir orduya sahip olduğu söyleminin yıkılmasını sağlamıştır.

İsrail’in Suikastlarının Filistin Direnişine Etkileri

Filistin’in ulusal direnişi kadar geçmişe dayanan İsrail’in Filistinli liderlere ve direniş gruplarına yönelik uyguladığı suikast politikası aracılığıyla, Filistin ulusal hareketinin bazı önemli liderleri etkilerinin zirvesindeyken hedef alınarak ortadan kaldırılmaya, ulusal programlar üzerindeki etkinlikleri, rolleri ve nüfuzları yok edilmeye çalışılmıştır. Filistinli liderlere yönelik suikastların ardından direnişçi grupların aktifliği ve motivasyonu kimi zaman bir süre olumsuz şekilde etkilense de

suikastlar çoğu zaman bu liderlerin ve kadrolarının, destekçileri için ölümsüz semboller ve ilham kaynakları hâline dönüşmelerini sağlamıştır. Zira İsrail'in Filistinli liderlere yönelik son suikastlarının hedeflerinden biri olan İsmail Haniye'nin "*bir lider gider, yenisi gelir*" ifadesinde olduğu gibi, bir direnişçi grubun veya liderin geri çekildiği durumlarda, sahayı boş bırakmayacak şekilde yeni bir oluşumun veya lider ismin öne çıktığı görülmektedir (Atawna, 2024; Nakhoul, 2024).

Örneğin; Filistin İslami Cihad Örgütü'nün kurucusu Fethi Şikaki'nin 1995 yılında Malta'da Kidon Operasyonu'nda MOSSAD tarafından öldürülmesi, suikasttan sonra İslami Cihad'ın daha güçlü ve iyi silahlanmış bir yapıya dönüşmesinde etkili olmuştur (Moussa, 2024). 1996 yılında Yahya Ayaş'ın İsrail'in suikastı sonucunda ölümünün ardından Yaser Arafat, Ayaş'ı Filistin halkının kahramanı ve şehit olarak nitelmiş, Ayaş için saygın bir cenaze töreni düzenlenmiştir (Klein, 1996). Şeyh Ahmed Yasin'in 2004 yılında suikast ile öldürülmesinin ardından da Arafat'ın benzer ifadeler kullanması (Voice of America, 2009), Filistinliler nazarında direnişin sembol isimlerinin ve liderlerinin üstün özelliklerde görülmesine ve direnişin devamı için motivasyon sağlanmasına katkı sunmuştur. Zira söz konusu "kahraman"ların izinden gitmek ve günün birinde kendilerinin de bu isimler gibi kahramanca anılmaları ihtimalinin, Filistinli direnişçiler için psikolojik motivasyon sağladığı söylenebilir.

2004 yılında Şeyh Ahmed Yasin'in ve ardından Hamas'ın liderliğine getirilen Rantisi'nin peş peşe İsrail'in suikastlarına kurban gitmeleri, İsrail'e karşı Hamas'ta bir güç kaybına sebep olmamış, aksine FKÖ'nün askerî etkisinin zayıfladığı bu dönemde Hamas güç boşluğunu tek başına doldurmuş, bu da büyük bir halk desteğini beraberinde getirmiştir (Ayhan, 2009, s. 114). Hamas'ın önde gelen liderlerinden olan Şeyh Ahmed Yasin'in, Abdulaziz Rantisi ve Ahmet Cabiri'nin İsrail'in suikastları sonucu öldürülmelerinin ardından yerlerine Kassam Tugayları'nı daha disiplinli ve ordu benzeri bir güç hâline getiren ve seleflerine nazaran daha az uzlaşmacı özelliklerde olan Yahya Sinvar ve Muhammed Deyf geçmiştir. Neticede, İsrail güvenliğini sağlamanın yollarından biri olarak hedefli suikastları meşrulaştırmaya çalışmış ancak aynı eylemleri pek çok kez tekrarlayarak kendisine olan düşmanlığın ve tehdit algısının daha fazla yükselmesine sebep olmuştur (Moussa, 2024).

Suikast politikasının avantaj ve dezavantajlarının tam olarak ölçülmesi mümkün olmamakla birlikte birçok uzman ve gözlemci (Gross, 2003, ss. 351-352, 356-357), İsrail'in hedefli suikast eylemlerinin, İsraili sivillere yönelik saldırıların dalgalarını hızlandırdığı konusunda hemfikirdir. Söz konusu suikastlar sivilleri tehlikeye atması ve çatışmayı uzatmaktan başka bir işe yaramaması nedeniyle eleştirilmektedir. İsraili yetkililer düzenledikleri suikast eylemlerinin kendi vatandaşlarına yönelebilecek saldırıları nispeten düşük bir maliyetle önlediğini ve caydırıcılık sayesinde sivil kayıpları azalttığını ileri sürseler de bunu doğrulayan kanıtlar çoğu zaman açıklanamamıştır. İsrail'in Filistinli liderleri suikastlar ile hedef olarak öldürebildikleri nispete, Filistinli direnişçilerin İsraili üst düzey isimleri dikkate değer biçimde hedef alamadıkları yönündeki ifadeler, İsrail'in suikast politikasının Filistinli direnişçilerin gücünü kırdığının bir göstergesi olarak sunulmaktadır. Oysa, İsrail'in Filistinli liderlere yönelik hedefli suikastlarının ardından İsrail'e yönelik misillemelerin sıklıkla gerçekleştiğini görmek daha olasıdır. Başka bir bakış açısıyla İsraili askerî planlamacıların bu misilleme risklerini öngördükleri ve makul olarak hesapladıkları öne sürülebilir ancak konu hakkında çalışan birçok gözlemciye göre (Cannistraro, 2001; Levy, 2001; Benziman, 2001) İsrail açısından maliyet çok yüksek hâle gelmiştir. Zira bu görüşe göre; İsrail tarafından düzenlenen suikastlar karşılığında yalnızca İsraililerin de öldürülmesine sebep olmakla kalmamakta, aynı zamanda öldürülen liderin veya zayıflayan örgüt kadrolarının yerini daha etkili ve motive isimlerle yer değiştirmesine yol açmaktadır (Gross, 2003, s. 357).

Orta Doğu, İslam ve Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Direktörü Dr. Şerife Zuhur gibi İsrail-Filistin meselesi üzerine çalışan pek çok uzman 7 Ekim 2023'te başlayan Aksa Tufanı'nın ardından Tunus ve Katar gibi ülkelerde bulunan Hamas liderlerine yönelik olarak MOSSAD tarafından gerçekleştirilebilecek suikast eylemlerinin mümkün olduğunu ancak bu liderlerin öldürülmesi hâlinde dünyanın başka yerlerindeki Hamas yetkililerinin liderliği üstlenmesinin beklendiğini ifade etmişlerdir (Mengüç, 2023). Zira İsrail'in suikastlarına en fazla maruz kalan yapı olan Hamas, sadece politik yönüyle değil, dinî, sosyal ve askerî yönüyle de öne çıkmaktadır. Hamas'ın kurucu liderlerinin pek çoğu, aileleri İsrail'in saldırıları ile öldürülen ve işgal ile evleri yıkılan isimlerdir. Dolayısıyla İsrail'in özgür

bir Filistin devletinin varlığına karşı mücadeleyi sürdüreceğini varsayan Hamas liderleri ve destekçileri, İsrail'e karşı direniş yolunu benimsemişlerdir. İsrail'in işgal politikalarına karşı olan İsraililerin de Kassam Tugayları'nın başlattığı 7 Ekim saldırısının bir parçası veya destekçisi olmayan Filistinlilere karşı uygulanan şiddet ve soykırımın, Filistin'de daha güçlü bir direniş dalgasını uyandıracaklarını ifade ettikleri öne sürülmüştür (Mengüç, 2023).

7 Ekim'den önce İsrail'e karşı Filistin direnişi, farklı önderlerin takip edildiği ve farklı ideolojilerin benimsendiği dağınık bir görüntü sergilerken, 7 Ekim'den sonra ise ortak akıl ve stratejiyle, kolektif bir bilinçle hareket edilmesi sağlanmıştır (Mercan, 2024). 1948'den bu yana devam eden İsrail'in yayılcı ve agresif politikalarına karşı bir tepki olarak 7 Ekim 2023 tarihinde Kassam Tugayları tarafından başlatılan Aksa Tufanı hareketi, İsrail'in varoluşsal kaygılarını en üst düzeye çıkaran bir aşama olmuştur. 7 Ekim operasyonu ile üst düzey komutanları Kassam Tugayları tarafından esir alınan İsrail'in uğradığı şok etkisi, travma ve korku neticesinde saldırgan politikalarının ve suikast yöntemine başvurma yöneliminin yükseldiği görülmektedir.

Süregiden şiddet nedeniyle Filistinlilerin Hamas'a karşı ayaklandığını öne süren İsrail basınının ve resmî makamlarının iddialarının aksine, Filistinli sivillerin Hamas'ı ve direnişçi grupları büyük oranda destekledikleri açıklamalar medyada yer almıştır (Williamson, 2023; Reuters, 2023). Örneğin Hamas'ın lider ve sembol isimlerinin bilhassa Filistinli çocuklar arasında kahraman figürler olarak oyunlarına dâhil edildiği, adlarına şarkılar yazılan ilham kaynaklarına dönüştüğü, şehitlik oyunlarından anlaşıldığı üzere direniş ruhunun çocukluktan itibaren aşılandığı görülmektedir (Zilberdik, 2023). Hamas'ın siyasi ve askerî liderlerinin katkılarıyla yapının stratejik, askerî ve teknik kapasitesini arttırması, Filistinlilerin Hamas liderlerine olan bağlılıklarını, dolayısıyla direnişin bir gün mutlaka başarıya ulaşacağına dair inançlarını da kuvvetlendirmektedir. Bu sebeple direnişin önemli isimlerinin İsrail'in suikastları ile öldürülmeleri Filistin halkında alışıldık bir hüznü hissini açığa çıkarmakta, ancak bununla birlikte daha güçlü bir direnç meydana getirmektedir.

Tüm yaşamsal ihtiyaçlara ulaşmaları kısıtlanarak göç etmeye zorlanan, askerî operasyonlar ile kitleler hâlinde öldürülen, liderlerine düzenlenen suikastlar ile materyal ve psikolojik dirençleri kırılmaya çalışılan Filistinlilerin direnişi son zamanlarda tüm dünya halklarının dikkatini ve desteğini çeken bir boyuta evrilmiştir. Başka bir bakış açısıyla ise, Filistin direnişinin de İsrail devlet aklı ve toplumu üzerinde sebep olduğu baskı nedeniyle, İsrail'de daha fazla saldırganlık stratejisini açığa çıkaran bir döngüye sebep olduğu söylenebilir. Ancak İsrail'in neredeyse dünyanın tamamının tepkisini çekmesi, Filistin direnişinin ise dünya çapında bir saygınlığa ulaşması dikkate değerdir.

İsrail'in Filistinlilerle müzakere etmek ve iki devlet için de adil bir çözüm arayışında olmak yerine onlara boyun eğdirmeyi arzulaması, Filistinlilerin özgür ve adil bir devlet yönetimine kavuşmak için direnişlerini zaruri hâle getirmiştir. Dolayısıyla İsrail'in kurulduğu 1948 yılından bu yana edinilen tecrübelerle dayanarak, Filistinli liderlerin İsrail ile adil bir çözüme ulaşılacağına dair inanç taşımadıkları söylenebilir. Zira uluslararası insancıl hukuku ve savaş hukukunu yok sayan İsrail'in işgal faaliyetlerine karşı yaptırım uygulayacak etkili bir üst otorite bulunmamakta, İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Birliği gibi bölgesel yapılar etkisiz kalmaktadır. Dünyada en fazla sayıda çocuğun katledildiği, kadınların, sağlık ve insani yardım personellerinin, hastanelerin, okulların, ibadet merkezlerinin ve kutsal mekânların, toplanma kamplarının, sivil tesislerin doğrudan hedef alındığı, bölgesel ve küresel hiçbir mekanizmanın söz konusu saldırıları durduramadığı, uluslararası örgütlerin tarafı duruşları, devlet liderlerinin, sivil toplum kuruluşlarının sözlü olarak kınamalar ve endişe ifadeleri dışında etkin bir aksiyon alamadıkları görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu şartlarda, yalnızca direniş eyleminin Filistinlilerin gelecekte hâlâ var olmalarını mümkün kılabileceği söylenebilir. Bu sebeple, Filistinli direniş örgütlerinin liderlerinin ve direnişin sembol isimlerinin İsrail tarafından düzenlenen suikastlar ile öldürülmeleri, istisnai örneklerde kısa süreli durgunlaşmalara sebep olsa da çoğu zaman ölen liderin yerine gelen her bir ismin Filistin'in direniş davasını yeniden güçlendirerek toparlayan çıkışları sayesinde Filistin direnişi tüm baskılara, çatışmalara, ölümlere, suikastlara rağmen zayıflamadan devam etmektedir.

Deneyimlere göre; İsrail'in suikastlarının komuta zincirini, örgütlenmeyi ve savaşçı temin etme mekanizmasını kısa süreli olarak bozarak taktiksel fayda sağlayabildiği ancak uzun vadede savaşçı temini ve intikam duygularının yükselmesi nedeniyle stratejik bir fayda sağlamadığı görülmektedir. İkinci İntifada'nın sona ermesinin ardından ABD Adalet Bakanlığı'na yapılan bir araştırma sonucuna göre de (2001-2009.state.gov) İsrail'in Filistin direnişinin liderlerine yönelik suikast eylemlerinin, Filistinlilerin İsrail'e yönelik karşı eylemleri üzerinde azaltıcı bir etkisi olmadığı, aksine kısa veya uzun vadede saldırıları arttırıcı tesirde bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak ortaya çıkan sonuçlara rağmen, 1948'den bu yana İsrail'in Filistinli direniş liderlerini öldürmenin statükoyu koruyucu bir sonuç vermediğini ve öldürülen isimlerin yerinin çoğu zaman daha kuvvetle doldurulduğunu anlayamadığı veya kabul etmediği söylenebilir. Zira FKÖ, Hamas, İslami Cihad gibi direniş örgütlerinin liderlerinin ve cephe üyelerinin pek çok kez İsrail'in suikast operasyonlarının hedefi olmalarına ve öldürülmelerine rağmen, örgütlerin hareket kabiliyetlerini bırakmayarak yeniden kuvvetle şekillendikleri görülmektedir (Moussa, 2024; Luft, 2003).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İsrail'in suikast politikası hukukun temel ilkelerini, uluslararası hukuku ve savaş hukukunu ihlal etmekte, dolayısıyla Filistin halkının İsrail'e karşı direniş yönteminin radikalleşmesine ve sorunun barışçıl yöntemlerle çözülmesi ihtimalinin ortadan kalkmasına sebep olmaktadır. Uluslararası düzeyde yapılan pek çok görüşmede devlet temsilcileri, İsrail ve Filistin tarafından kaynaklanan hiçbir şiddet eyleminin sorunun çözümü için katkı sağlayamayacağını, yalnızca uluslararası hukuk ilkelerine dayanan müzakereler neticesinde ulaşılabilecek anlaşmaların İsrail ve Filistin halkları için kalıcı barışın ve güvenliğin teminatı olabileceğini belirtmişlerdir. Bu minvalde, İsrail'in suikast politikası ne İsraililerin ne de Filistinlilerin arzularına cevap vermemekte, bilakis iki taraf arasında sonlanmayan bir şiddet sarmalına sebep olmaktadır.

İşgalci İsrail'in uyguladığı devlet terörü ve hedefli suikast operasyonları ile en fazla karşılaşan Filistinli direniş hareketlerinden biri Hamas olmuştur. FKÖ, İslami Cihad, el-Fetih gibi Filistinli yapıların pek çok siyasi ve askerî lideri de İsrail'in suikast politikası neticesinde hayatlarını kaybetmişlerdir. Her suikastın ardından İsrail ve Filistinli direniş hareketleri arasındaki düşmanlığın boyutu artmış, bölgede yeni kaos döngüleri ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, Filistin direnişinin liderleri ve önemli isimleri İsrail tarafından düzenlenen suikastlar ile hedef alınarak İsrail'e karşı direnişteki etkinlikleri ve rolleri yok edilmeye çalışılmış, destekleyen kitlelerin ise direniş motivasyonunun kırılması, örgütlenmenin ve savaşçı temininin zayıflatılması, İsrail'e karşı olası saldırgan eylemlerin caydırılması hedeflenmiştir. Nitekim İsrail'in suikastlarının ardından direnişçi grupların etkinliklerinin ve motivasyonlarının kimi zaman kısa vadede zayıfladığına şahit olunmuştur ancak uzun vadede suikastların direnişi ve intikam hissini güçlendiren bir tesir gösterdiğini söylemek mümkündür. Zira çoğu zaman suikast ile öldürülen lider ve önemli isimlerin yerine gelen karakterlerin, direniş hareketlerini daha disiplinli ve geri dönülmez şekilde formüle ettikleri görülmektedir. İsrail-Filistin sorunu hakkında çalışan uzmanların açıklamaları ve özellikle ABD'li makamların yaptıkları araştırmalar da makalede ortaya konulan, İsrail'in hedefli suikastlarının Filistin direnişini uzun vadede ve etkili şekilde zayıflatmadığına dair analizi desteklemektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Bu çalışma tek yazarlı olduğu için araştırmacının makaleye katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Aslan, T. (2011). Yahudilerin Filistin'e göçü üzerine bazı düşünceler. *Erdem*, 59, ss. 37-83.
- Atawna, A. (2024). İsrail ve liderlere suikast düzenleme politikası, *Vision*. <https://vision-pd.org/tr/israil-ve-liderlere-suikast-duzenleme-politikasi/> adresinden 03.10.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Ayhan, V. (2009, Temmuz). Filistin direnişinde politik İslam. *Orta Doğu Etütleri*, 1(1), ss. 99-134.
- Bachner, M. (2023, August 21). Far-right ministers blame Gallant for deadly terror wave; one MK urges 'revenge', *The Times of Israel*. Retrieved from <https://www.timesofisrael.com/far-right-ministers-blame-gallant-for-deadly-terror-wave-one-mk-urges-revenge/> in 09.02.2025.
- Bartal, S. (2016). *Jihad in Palestine: Political Islam and the Israeli-Palestinian Conflict*. Routledge.
- BBC News. (2024a, Temmuz 31). 1987'den bu yana Hamas'ın öldürülen ve suikasta uğrayan liderleri. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c725pw23gevo> adresinden 04.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- BBC News. (2024b, Temmuz 31). Hamas, lideri İsmail Haniye'nin İsrail'in Tahran'da düzenlediği saldırıda öldüğünü açıkladı. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cv2gyg0kl47o> adresinden 20.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- BBC News. (2016, December 17). Hamas accuses Israel of killing its Tunisian drone expert. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-38354958> in 09.02.2025.
- Benziman, U. (2001, October 21). Thinking again about assassination policy, *Haaretz*. Retrieved from <https://www.haaretz.com/2001-10-21/ty-article/think-again-about-assassination-policy/0000017f-dbec-df62-a9ff-dfff7790000> in 11.02.2025.
- Berda, A. (2023, December 2). İsrail uluslararası çapta Hamas liderlerine suikast düzenlemeye hazırlanıyor, *Şarkul Avsat*. <https://turkish.aawsat.com/arap-d%C3%BCnyasi/4703721-i%CC%87srail-uluslararası-C4%B1-%C3%A7apta-hamas-liderlerine-suikast-d%C3%BCzenlemeye-haz-C4%B1ıran-C4%B1yor> adresinden 04.10.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Canlı, E. (2024, Ocak 3). İsrail, uluslararası hukuka aykırı "sınır ötesi suikast" yöntemine on yıllardır başvuruyor, *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilikhatti/ayrimcilik/israil-uluslararası-hukuka-aykiri-sinir-otesi-suikast-yontemine-on-yillardir-basvuruyor/1818709> adresinden 04.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Cannistraro, V. (2001, August 30) Assassination is wrong – and dumb, *Washington Post*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/archive/opinions/2001/08/30/assassination-is-wrong-and-dumb/dfa32eee-f76a-4824-924e-a34c52eaafcf/> in 11.02.2025.
- Counter Extremism Project. *Ismail Haniyeh*. Retrieved from <https://www.counterextremism.com/extremists/ismail-haniyeh> in 09.02.2025.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2024, Temmuz 31). *İletişim Başkanı Altun: "Filistin er ya da geç özgür olacaktır"*. <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/iletisim-baskani-altun-filistin-er-ya-da-gec-ozgur-olacaktır> adresinden 09.02.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Çinkaya, G. (2024). Filistin'de İslami hareketin siyasallaşması: Hamas (1946-2024). *Ombudsman Akademik*, 2, ss. 163-194.

- Dilek, M. S. (2018). Trump yönetiminin Kudüs kararına analitik bakış. *International Journal of Social Inquiry*, 11(1), ss. 97-137.
- Dingil, H. (2024, Ağustos 20). Heniyye suikastı ve İsrail'in ahtapot doktrini'nin dönüşümü, *İRAM*. <https://iramcenter.org/heniyye-suikasti-ve-israilin-ahtapot-doktrininin-donusumu-2534> adresinden 20.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Efegil, E. (2013, Ocak). İsrail'in dış politikasının belirleyicileri. *Orta Doğu Analiz*, 5(49), ss. 53-61.
- European Council on Foreign Relations (ECFR). *Islamic Jihad (PIJ)*, https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/palestinian_islamic_jihad/ adresinden 09.02.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Fırat, E. (2016, Aralık 22). MOSSAD'ın Filistinli liderlere yönelik düzenlediği suikastlar zinciri, *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/mossadin-filistinli-liderlere-yonelik-duzenledigi-suikastlar-zinciri-711879> adresinden 04.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Fletcher, H. (2005, November 1). Al-Aqsa martyrs brigades, *Council on Foreign Relations*. Retrieved from <https://www.cfr.org/backgrounder/al-aqsa-martyrs-brigade> in 01.12.2024.
- Gross, M.L. (2003). Fighting by other means in the Mideast: A critical analysis of Israel's assassination policy, *Political Studies*, 51(2), ss. 350-368.
- Hubar, G. (2022). Terörizmle mücadelede örtülü operasyonlar: MOSSAD'ın hedefli suikastı Mahmud El-Mabhuh vakası. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(1), ss. 35-48.
- Independent Türkçe. (2023, Ağustos 25). Hamas ve İslami Cihad liderlerine suikast ihtimaline karşı güvenlik sıkılaştırıldı. <https://www.indytrk.com/node/656951/d%C3%BCnya/hamas-ve-i%C5%9F%C4%B1-g%C3%BCvenlik> adresinden 03.10.2024 tarihinde erişilmiştir.
- International Crisis Group Middle East Report. (2003, Nisan 2). *Islamic social welfare activism in the occupied Palestinian territories: a legitimate target?*, No. 13. Retrieved from https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/13-islamic-social-welfare-activism-in-the-occupied-palestinian-territories-a-legitimate-target_0.pdf in 10.02.2025.
- Jewish Virtual Library. *Israel counter-terrorism: Targeted killings of terrorists (1956 – present)*. Retrieved from <https://www.jewishvirtuallibrary.org/israeli-targeted-killings-of-terrorists> in 09.02.2025.
- Karaköse, H. (2018). Filistin ve Kudüs meselesine genel bir bakış. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), ss. 150-165.
- Kasher, A. ve Yadlin, A. (2005). Assassination and preventive killing. *SAIS Review of International Affairs*, 25(1), ss. 41-57.
- Katz, Y. (2010). Security and defense: espionage, with a smile. *The Jerusalem Post*. Retrieved from <https://www.jpost.com/Features/Front-Lines/Security-and-Defense-Espionage-with-a-smile-168063> in 03.10.2024.
- Klein, M. A. (1996). Focus on Hamas: The PLO's friend or foe?. *Middle East Quarterly*, 3(2). Retrieved from <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/focus-on-hamas-the-plos-friend-or-foe> in 02.12.2024.

- Lendman, S. (2008, October 21). Assassination as official Israeli policy. *Palestine Chronicle*. Retrieved from <https://www.palestinechronicle.com/assassination-as-official-israeli-policy/> in 14.02.2025.
- Levy, G. (2001, October 21). The price of Liquidation, *Hareetz*. Retrieved from <https://www.haaretz.com/2001-10-21/ty-article/the-price-of-liquidation/0000017f-dbef-db22-a17f-ffff9e410000> in 10.02.2025.
- Luft, G. (2003). The logic of Israel's targeted killing, *Middle East Quarterly*, 10(1). Retrieved from <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/the-logic-of-israels-targeted-killing> in 13.02.2025.
- Mengüç, D. (2023). *Independent Türkçe*. [https://www.indyurk.com/node/683151/d%C3%BCn%C3%BCn-ortado%C4%9Fu-enstit%C3%BCs%C3%BC-direkt%C3%B6r%C3%BC-zuhur-i%C3%BC-87srail-katardaki-hamas-liderlerine-suikasta-adresinden](https://www.indyurk.com/node/683151/d%C3%BCn%C3%BCn%C3%BCn-ortado%C4%9Fu-enstit%C3%BCs%C3%BC-direkt%C3%B6r%C3%BC-zuhur-i%C3%BC-87srail-katardaki-hamas-liderlerine-suikasta-adresinden) 24.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Mercan, M. H. (2024, Şubat). Gazze direnişinin mahiyeti üzerine. *Kriter Dergi*, 8(87). <https://kriterdergi.com/filistin-direnisi/gazze-direnisinin-mahiyeti-uzerine> adresinden 25.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Mousa, E. (2024). İsrail'in suikast siyaseti çatışmayı kazanıp savaşı kaybetmenin en büyük örneği, *Mepa News*. <https://www.mepanews.com/analiz-israilin-suikast-siyaseti-catismayi-kazanip-savasi-kaybetmenin-en-buyuk-ornegi-67930h.htm> adresinden 03.10.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Nabhan, A. (2018, Şubat 8). Israel's longstanding policy of extrajudicial murder, *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israels-longstanding-policy-of-extrajudicial-murder/1058177> adresinden 03.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Nakhoul, S. (2024, August 2). Haniyeh's last words: "If a leader leaves, another will come", *Reuters*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/middle-east/haniyehs-last-words-if-leader-leaves-another-will-come-2024-08-02/> in 14.02.2025.
- Nissenbaum, D. (2023, December 1). Israel plans to kill Hamas leaders around the World after war. *The Wall Street Journal*. Retrieved from <https://www.wsj.com/world/middle-east/israel-plans-to-kill-hamas-leaders-around-the-world-after-war-da88e6b9> in 09.02.2025.
- Örücü, S. (2018). Yahudi Diasporası'nın Filistin'e göçü ve İsrail Devleti'nin kuruluşu. *Vakanüvis - International Journal of Historical Researches*, 3(2), ss. 202-233.
- Palestinian Centre for Human Rights (PCHR). (2001). *Assassination of Palestinians... an Israeli official policy*. Retrieved from <https://pchr.org/wp-content/uploads/2021/10/killing-report1.pdf> in 13.02.2025.
- Parsons, D. (2024, October 3). One year after October 7: Israel rising from ashes to renewed hope. *International Christian Embassy Jerusalem*. Retrieved from https://www.icej.org/blog/one-year-after-october-7-israel-rising-from-ashes-to-renewed-hope/?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAzba9BhBhEiwA7glbauZKuMc-cMcHjyhA6Z4w8Gi53CLJAZkCfBT2LXtxGV89U1IP__b26BoCl2sQAvD_BwE in 13.02.2025.
- Pedahzur, A. (2009). *The Israeli secret services and the struggle against terrorism*. Columbia University Press.

- Rabbani, M. (2008). Khalid Mishal: The making of a Palestinian Islamic leader. *Journal of Palestine Studies*, 37(3). Retrieved from <https://www.palestine-studies.org/en/node/42013> in 14.02.2025.
- Reuters. (2023, December 14). *Poll shows Palestinians back October 7 attack on Israel, support for Hamas*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/middle-east/poll-shows-palestinians-back-oct-7-attack-israel-support-hamas-rises-2023-12-14/> in 11.02.2025.
- Roy, S. (2014). *Hamas and civil society in Gaza: Engaging the Islamist social sector*. Princeton University Press.
- The Times. (2012, December 8). *Meshaal promises to "free land of Palestine"*. Retrieved from <https://www.thetimes.com/article/meshaal-promises-to-free-land-of-palestine-5z153k82g6w> in 13.02.2025.
- The Times of Israel. (2023, November 22). *Netanyahu: "I've told Mossad to act against the heads of Hamas wherever they are"*. Retrieved from https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-ive-told-mossad-to-act-against-the-heads-of-hamas-wherever-they-are/ in 13.02.2025.
- UNSC. (2004b, April 20). *Assassination of Hamas leader – Security Council debate – press release*. Retrieved from <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-214082/> in 03.12.2024.
- UNSC. (2004a, March 24). *Assassination of Hamas leader – SecCo meeting – press release*. Retrieved from <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-212395/> in 14.02.2025.
- U.S. Department of State. *Country report on human rights practises*. Retrieved from <https://2001-2009.state.gov/p/nea/ci/israel/79002.htm> in 12.02.2024.
- U.S. Department of State. *Terrorist designations and state sponsors of terrorism*. Retrieved from <https://www.state.gov/executive-order-13224/> in 09.02.2025.
- Voa News. (2009, October 30). *Sheik Yassin: Reviled as terrorists, admired as hero*. Retrieved from <https://www.voanews.com/a/a-13-a-2004-03-22-3-sheikh/292190.html> in 13.02.2025.
- Vohra, A. (2024, January 17). Israel's international assassination campaign won't be easy. *Foreign Policy*. Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2024/01/17/israel-gaza-hamas-assassination-qatar-turkey/> in 13.02.2025.
- Williamson, L. (2023). Batı Şeria'da Hamas'a destek artıyor mu, sonuçları ne olabilir?. *BBC News Türkçe*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cek5g2lyk18o> adresinden 11.02.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Zausman, A. and Zausman, N. (2005, January). Targeted killings: evaluating the effectiveness of a counterterrorism policy. *Research Department-Bank of Israel*, No. 2. Retrieved from <https://boi.org.il/media/dtmpopvw/dp0502e.pdf> <https://palwatch.org/page/34702> in 13.02.2025.
- Zilberdik, N. J. (2023, October 27). "We're playing Martyr" says young girl, "the Martyr is the beloved of Allah". *PMW*. Retrieved from <https://palwatch.org/page/34702> in 12.02.2025.
- Etimoloji-Türkçe. <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/suikast> adresinden 14.02.2025 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

Introduction

One of the activities that Israel, which has been in war and conflict since its establishment, wants to create deterrence against its enemies and rivals is targeted assassinations. Since the first uprisings against Israel's occupation of Palestinian lands, leaders and symbols of the Palestinian resistance have been subjected to Israeli assassinations many times. Since its establishment in 1948, Israel has been systematically carrying out assassination operations with Zionist motivations.

The assassination method is one of the covert operations in which it is desired to gain political, military or economic influence against threatening enemies, while the role of governments is not clearly understood by the public. The targeted assassination method is preferred by governments because it is not as costly and destructive as conventional conflicts, as well as its deniability and deterrence features. Targeted assassination operations have some advantages and disadvantages for states. Targeted assassinations may aim to take direct revenge, eliminate enemies and break their motivation, reduce threats by creating deterrence, and prevent new attacks. Or, if the leader who is eliminated by assassination is replaced by a more influential person, it may create a boomerang effect and cause more threats and attacks.

In this article, it is aimed to analyze the effect of the assassinations carried out by Israel on weakening or strengthening the Palestinian resistance. However, since assassinations have become increasingly frequent, especially after the "Aqsa Flood" that started on October 7, 2023, and the scope of the article is limited, the period until the assassination of Ismail Haniye was discussed. For this purpose, the problem statements to which answers are sought in the article are formulated as follows:

1. What is the concept of assassination?
2. What is the place of the assassination tradition in Israel's security policy?
3. Which leaders of the Palestinian resistance have been assassinated by Israel since 1948, and by what methods?
4. How were the foundations of Palestine's resistance culture formed?
5. Does the killing of the leaders of the Palestinian resistance through Israeli assassinations, weaken or strengthen the Palestinian resistance?

Method

In the article, document review method was used to collect and analyze data. Turkish and English literature on the subject under investigation was examined, and relevant articles, books and internet resources were used.

Due to the scope and method of the article, it does not require an ethics committee decision.

Findings

According to Israeli officials, other countries in the Middle East have aggressive ambitions against Israel. Since its founding in 1948, Israel has been facing threats and attacks from inside and outside the country. Therefore, a part of Israel's defense policy to ensure its security is targeted assassinations. It is stated that reasons such as propaganda activities carried out in the international environment stating that Israel is a criminal, occupier and terrorist state; the hostility of Iran, Syria, Hezbollah, Hamas, Islamic Jihad and some Shiite militia groups; concern about a new intifada led Israel to organize targeted assassination operations in order to eliminate and deter threats.

It is claimed that Israel's assassination policy began with the assassination of British politician Walter Guinness, who opposed Jewish immigration to Palestine, by the Jewish terrorist group Lehi in

1944. After the establishment of Israel in 1948, assassinations became an official state policy. It is known that Israel's assassinations of Palestinian leaders have become systematic since the 1970s. One of the organizations that Israel carries out the most assassinations is Hamas. Senior leaders and important figures of groups such as the Qassam Brigades, the armed wing of Hamas, the Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP), the Palestine Liberation Organization (PLO), Fatah, and Islamic Jihad have been the target of Israeli assassinations over the years.

While some of the important leaders of the Palestinian national movement were at the peak of their influence, Israel tried to eliminate them through assassinations and to destroy their effectiveness, role and influence on the resistance. Following the assassinations of Palestinian leaders, the activity and motivation of resistance groups were sometimes negatively affected for a while. But assassinations often enabled these leaders and their staff to become immortal symbols and sources of inspiration. The description of the murdered leaders as heroes and martyrs revealed the desire of most of the Palestinian people to be described in a similar manner and provided motivation for them to follow in the footsteps of the leaders of the resistance. The replacement of the leaders who were killed as a result of Israeli assassinations with stronger names enabled the resistance groups and their supporters to fight in a more disciplined and effective way.

In return for Israel's targeted assassinations, it also causes an increase in attacks against Israeli civilians. It is possible to see that reprisals against Israel occur frequently after Israel's targeted assassinations of Palestinian leaders. It has been claimed that Israelis who are against Israel's occupation policies stated that the violence and genocide against Palestinians would awaken a stronger wave of resistance in Palestine. Therefore, assassinations are criticized for endangering civilians and serving no purpose other than prolonging the conflict. Israeli officials claimed that the assassinations they carried out prevented attacks on their own citizens at a relatively low cost and reduced civilian casualties by creating deterrence, but the evidence confirming this was often not disclosed.

The Al-Aqsa Flood operation launched by the Qassam Brigades on October 7, 2023, and the capture of Israel's senior commanders caused shock, trauma and fear. After this date, it is seen that Israel's aggressive policies and tendency to resort to assassination methods have increased. The killing of important figures of the Palestinian resistance by Israeli assassinations after the Al-Aqsa Flood causes the usual sadness in the Palestinian people, but also reveals a stronger resistance.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The assassinations of the leaders of the Palestinian resistance organizations and the symbol figures of the resistance by Israel have caused short-term stagnation in exceptional cases. However, most of the time, the Palestinian resistance continues without weakening despite all the pressures, conflicts, deaths and assassinations, thanks to the statements of each person who replaced the deceased leader, re-strengthening and rallying the cause of Palestine's resistance. It is understood that Israel's assassinations can provide tactical benefit by disrupting the chain of command, organization and fighter recruitment mechanism in the short term, but do not provide a strategic benefit in the long term due to the increase in fighter supply and feelings of revenge. According to the results of a study conducted by the US Department of Justice, it was stated that Israel's assassination actions against the leaders of the Palestinian resistance did not have a reducing effect on the Palestinians' counter actions against Israel, on the contrary, they had an increasing effect on the attacks in the short or long term.